

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۷/۱۱/۰۴

ف، هیرمند

روش معرفی کتاب

روش "معرفی کتاب" به حیث یک روش مطلع کردن عاشقان علم و معرفت از سرچشمه دیدار معشوق شان تقریباً در تمام انواع رسانه ها معمول است، معرفی کتاب دوستداران کتاب را از چاپ و نشر کتب مورد توجه و متعلق به رشته و حوزه ای که برای شان دلچسپ است، باخبر می سازد و نیز منبعه اطلاع برای آنانی می گردد که در جریان تتبع و پژوهش، در صدد تازه ترین مطالعات و تحقیقات در همان حوزه مورد تحقیق شان می باشند.

معرفی کتاب در تمام جهان معمول می باشد؛ طور نمونه روز نامه "لوموند Le monde" فرانسوی تقریباً هفته بیشتر از یک بار صفحه ویژه ای دارد به نام Le monde des livres یا دنیای کتابها که در این صفحه کتاب های به درد بخور علمی، تحقیقی، هنری و ادبی که در سراسر جهان به زبان فرانسوی به نشر رسیده اند، به معرفی گرفته می شود، در کانال ۵ تلویزیون فرانسه برنامه هفتگی به نام "کتابخانه بزرگ" به نشر میرسد که در کنار معرفی کتاب های بلند علمی، فرهنگی و اجتماعی، بعضی از این کتاب ها زیر ارزیابی و نقد نیز قرار داده می شوند. در تلویزیون های دیگر فرانسه نیز چنین برنامه های وجود دارد که به صورت هفته وار و ماهوار به نشر گذاشته می شوند. حتی مجلات مخصوص معرفی کتاب نیز در عده ای از کشور ها انتشار می یابد.

ما که از کشور نه چندان انکشاف یافته می آئیم، در گذشته ها در آنجا معرفی کتاب چه که خود کتاب هم به دلایل متعدد - اگر به زنجیر کشیده نمی شد - به زیور چاپ آراسته نمی گردید، ای بسا کتاب های که نانوشته به دنیا نیامدند، و چه کتاب های که در قید و زندان کشیده شدند، و چه کتاب های که سر نویسندگان خود را به باد داده اند ولی دنیای از حیات و زندگی را برای زندگان هدیه کردند. واضح است این یادآوری های تلخ، از حالت کتاب، متعلق به زمان های چند دهه قبل وطن ماست، گرچه حالا کتاب های زیادی چاپ و نشر می شوند اما تا هنوز رسم و "روش معرفی کتاب" در میان رسانه های چاپی و نزد دست اندر کاران آثاری چاپی ما زیاد همه گیر نه شده است.

در اینجا به مورد و مناسب می بینم که در رابطه به معرفی کتاب از یکی از محققین زحمتکش کشور ما یادی بنمایم؛ شادروان محمد حسین نائل استاد زبان و ادبیات که گام های استوار و محکمی را در عرصه "معرفی کتاب" برداشته بودند و مسلماً حق شان است تا هر زمانی از اقدام سازنده ای در حوزه معرفی کتاب در وطن ما تذکری صورت می گیرد، از اوشان ذکر خیری به عمل آید، تا حق آرمان و زحمات شان ادا شده باشد، من وقتی به کتابی که در کشور ما چاپ و به نشر میرسد، بر می خورم، مرحوم حسین نائل - که دوست گرانمایه و عزیز من هم بودند - به خاطر می آید؛ جناب شان در دهه پنجاه هجری شمسی در تپ و تلاش رساله ای بودند با محتوای «فهرست آثار طبع شده در افغانستان» که رقم و احصائیه کتب و رساله های متعددی را هم جمع آوری کرده بودند، به صورت نظامند و میتودیک، با معرفی رساله، تاریخ چاپ، مندرجات یا محتوای اثر، تیراژ (تعداد نسخه های چاپ شده)، مؤلف و یا مؤلفین، تعداد صفحه، قطع و صحافت و زبان (دری و پشتو) و... شاید ایشان از آغازگران میتود معرفی کتاب در وطن باشند که روح شان شاد و بقایای کار و ثمرات مساعی شان ماندگار.

البته یک شخص دیگری هم یکی دو بار به معرفی کتاب دست یازیده است، این شخص شاعری است به نام مرحوم عاقل بی رنگ کوهدامنی.

یاد آور شوم که بنده حقیر تحقیق و تجربه زیاد در کار "معرفی کتاب" ندارم، بنابراین شاید یادداشت های مختصر یا ناکافی من، شامل نکاتی نگردد که پیرامون معرفی کتاب، در کشور ما به عمل آمده باشد، بناءً این یادداشت مختصر با تذکرات تکمیلی محققان آگاه، ممکن است، گسترده تر گردد.

تا جائیکه معلومات در اختیارم هست و تا آنجا که اطلاع دارم معرفی کتاب شامل موارد و نکات آتی خواهد بود:

- اسم و عنوان کتاب.
- موضوع اساسی و اصلی کتاب.
- اگر موضوع کتاب حاوی مباحث علمی و تحقیقی باشد، پس به کدام یک از شعبات علوم طبیعی و یا بشری متعلق خواهد بود.
- فشرده موضوع اساسی کتاب نام برده شود و تذکر به عمل آید که موضوع به کدام یک از ابعاد مطلب پرداخته است.

- در صورت ضرورت می توان از ابواب، بخش ها و فصول کتاب و یا عناوینی که به مسایل عمده و دلچسپ موضوع اساسی اختصاص یافته است، نام گرفت.
- در صورتیکه موضوع، حاوی تسلسل کرونولوژیک باشد، می توان دوره ها، میعاد ها و مراحل تاریخی را که محتوای کتاب به همان دوره ها ارتباط میگیرد، آن دوره ها را متذکر گردید.
- معرفی مختصر مؤلف و یا مؤلفان کتاب.
- بعد به موارد شکلی کتاب می توان متمرکز شد مانند اینکه کتاب حاوی چه تیراژی (تعداد نسخه چاپ شده) است.
- چاپ کدام مؤسسه نشراتی است.
- قطع و صحافت آن چگونه است.
- حاوی چند ورق و صفحه خواهد بود.
- در کدام سال تحریر و چه زمانی به طبع رسیده است، (تاریخ تألیف و تاریخ چاپ).
- محل مؤسسه نشراتی چاپ.
- چاپ چندم آن خواهد بود و تغییراتی نسبت به چاپ های قبلی در آن به عمل آمده است و یا نه ...؟
- بهای فروش آن چقدر است.
- به کسی و یا ارگانی اگر اهدا شده باشد، تذکر داده شود.
- در صورت مناسب بودن نکاتی در باره محقق، متخصص و خبره ای که اثر را تألیف کرده است، اگر به عمل آورده شود، سطح و اهمیت کتاب را بیشتر به مخاطب وضاحت می دهد. تذکر صلاحیت مسلکی و تخصصی مؤلف، مخاطب و خواننده کتاب را از درجه توثیق اثر اطمینان خواهد داد.
- البته در معرفی کتاب می توان مسایل زیادی را به بیان گرفت، در بالا همان نکاتی که بیشتر عمومیت دارد، ردیف شدند، در معرفی آثار علمی نمی توان حدی را تعیین نمود، ولی نکات فوق سعی نموده است تا حدودی همه جنبه های متعلق به یک کتاب را توضیح کند.
- مشخصات شکلی کتاب از این جهت با اهمیت است که احیاناً اگر به صورت غیر قانونی و خلاف اصول کاپی رایت تجدید چاپ شده و به نشر برسد، مقایسه چاپ اصلی با چاپ جعلی با همین مقیاس مشخصات شکلی آن به عمل آمده و شاید اصل را از جعل مجزا نماید.

پایان